

Markmið

Nemandi

- þekki meginatriðin í lífsferli Jóhönnu af Örk.
- greini áhrifaþætti á borð við trúarsannfæringu, eldmóð, hollustu og stjórnkænsku.
- átti sig á að persónur fyrri tíma má sjá í mismunandi ljósi eftir tíðaranda hverju sinni.

Kennsla

Það virðist nokkuð sjálfgefið að rétt sé að fjalla um Jóhönnu af Örk í kennslubók um miðaldir þar sem hún er ein af þekktustu og jafnframt óvenjulegustu persónum mannkynssögunnar. Margt er sérstakt og merkilegt við hana. Í fyrsta lagi er hún ein af fáum kvenleiðtogum fyrri alda; í öðru lagi var ferill hennar stuttur og lauk fyrir tvítugt; í þriðja lagi er sannfæringarkraftur hennar mönnum ráðgáta og í fjórða lagi hefur ímynd hennar verið mótuð á mismunandi hátt þó að heimildir um hana séu óvenju miklar. Í kaflanum er bæði reynt að varpa ljósi á persónuna sem hefur heillað fólk um aldir og að gefa mynd af því þjóðfélagslega samhengi sem hún lifði í. Jafnframt er varpað ljósi á þá ímynd sem Jóhanna hefur fengið gegnum tíðina, allt frá frumheimildum um tilvist hennar til bíómynda sem gerðar hafa verið um ævi hennar.

Spurningar og verkefni

1. Hvaða heimildir eru til um Jóhönnu af Örk og hve traustar eru þær?

Aðalheimildirnar eru réttarskjöl úr yfirheyrslum yfir Jóhönnu sem óvinir hennar héldu. Eftir dauða hennar héldu vinveittir aðilar aftur réttarhöld og kölluðu til fjölmarga sem höfðu þekkt hana. Réttarskjölin eru auðvitað lituð af aðstæðum en eru miklar og marktækar heimildir um hana engu að síður.

2. Af hverju haldið þið að svona mikið sé fjallað um Jóhönnu af Örk og að enn sé verið að ræða um hana?

Hún var óvenjuleg og aðdáunarverð fyrir marga: fyrirmynd fyrir ungar konur, frelsishetja fyrir Frakka, þjáningasystir almúgans.

3. Í tilsvörunum, sem dæmi eru gefin af í kaflanum, má segja að Jóhanna svari ekki spurningunum eins og spyrjandinn ætlaðist til, t.d. ekki með já eða nei. Eruð þið sammála þessu?

Hún forðast að láta króa sig af í einföldum svörum og snýr vörn í sókn.

4. Að hvaða leyti var Jóhanna óvenjulegur herforingi?

- a. Hún var kona. Þetta var mjög óvenjulegt en þó ekki óþekkt á miðöldum.
- b. Hún var ekki vopnuð sjálf.
- c. Hún bætti siðferði hermanna og setti þeim strangar reglur.

5. Finnið myndir sem gerðar hafa verið af Jóhönnu af Örk (Jeanne d'Arc, Joan of Arc). Skoðið þær og finnið út á hvað er lögð áhersla, t.d. að Jóhanna er sýnd sem ...

- (saklaus) sveitastúlka
- djarfur herforingi
- guðlega innblásin
- kvenfrelsishetja
- ímynd Frakklands
- venjuleg stelpa / ung kona
- fleira en eitt af þessu
- eitthvað annað

6. Hvað voru enskir hermenn að vilja í Frakklandi á 14. öld?

Hér getur komið mislög skýring á stjórnskipulagi og deilum tímans, þar á meðal á hundrað ára stríðinu.

Spurt og svarað um Jóhönnu af Örk

Hér eru spurningar og svör sem eru öðruvísi en þau fyrri að því leyti að í svörunum koma fram nýjar upplýsingar sem ekki eru í kaflanum. Kennari getur notað þetta eins og best hentar, t.d. með því að láta það í hendur á nemendum sem lengra eru komnir og skortir verkefni.

Var Jóhanna hörkutól?

Já, hún var hörð af sér, en hana langaði líka stundum heim í þorpið sitt og að vera laus við það erfiða hlutverk að „frelsa Frakkland“. Hún grét líka oft þegar illa gekk. Á þessum tíma þótti engin skömm að gráta og margir grétu með henni. Í réttarhöldunum missti hún móðinn einu sinni og skrifaði undir skjal þar sem hún sagðist hafa skrökvað því að hún hefði heyrt raddir frá Guði. Stuttu seinna dró hún þessa játningu til baka og sagðist hafa skrifað undir þetta til að bjarga lífinu. Þetta væri hins vegar ekki satt og nú vildi hún frekar deyja.

Var Jóhanna barn síns tíma?

Já, eins og allir menn á öllum tímum! Á þessum tíma sögðust sumir heyra raddir Guðs og engla og stundum var því trúað. Konur leiddu stundum heri þó að það væri sjaldgæft. En Jóhanna af Örk var sérstök, ekki síst af því að hún kom úr fátækri bændafjölskyldu.

Var Jóhanna ómenntuð?

Hún gekk aldrei í skóla en hún var fróðleiksfús, var mikið í kirkjum og fræddist þar og hún hafði vakandi athygli. Hún kunni ekki að lesa eða skrifa en hún lét aðra skrifa bréf fyrir sig og sagði hvað ætti að standa í þeim.

Eru sögurnar um mærina frá Orléans ekki ýktar og ótrúlegar?

Jú, ótrúlegar sögur hafa verið sagðar af henni en samt eru meiri heimildir til um hana en flest fólk frá svona gömlum tíma. Það er aðallega út af réttarhöldunum sem voru haldin yfir henni af því að skrifarar skráðu það sem fram fór, það sem Jóhanna var spurð um og svörin sem hún gaf. Tuttugu árum seinna var málið rannsakað aftur. Þá var það vinaliðið sem rannsakaði. Fjöldamargir voru yfirheyrðir og spurðir um ævi Jóhönnu og allt var skráð og skrifað. Þess vegna eru miklar upplýsingar til, bæði frá vinum og óvinum.

Ítarefni

Urmull er af efni um Jóhönnu af Örk á Netinu en hér skal aðeins bent á örfáa vefi.

- Sagnfræðingur og áhugamaður um efnið hefur safnað saman frumskjölum um Jóhönnu ásamt ýmsu öðru og komið í enska þýðingu: *The Joan of Arc Archive* <http://archive.joan-of-arc.org>
- Joan of Arc Museum, Rouen <http://www.jeanne-darc.com>

